

TALOUSNEUVOSTO

18.9.2013

Kokousmuistio 8/2013

Aika 18.9.2013 klo 8.00–9.30

Paikka Valtioneuvoston juhlahuoneisto

Läsnä Katainen Jyrki, puheenjohtaja
Fjäder Sture
Häkämies Jyri
Ihalainen Lauri
Järventaus Jussi
Lyly Lauri
Marttila Juha
Mäenpää Mikko
Mäki-Lohiluoma Kari-Pekka
Penttilä Risto E.J.
Urpilainen Jutta
Vapaavuori Jan
Viitanen Pia
Virkkunen Henna
Heinonen Olli-Pekka (at)
Hetemäki Martti (at)
Linna Sirkku (at)
Turunen Joonas (at)
Vihriälä Vesa (at)
Åkerholm Johnny (at)
Sinko Pekka (s)

1 Kokouksen avaus

Pääministeri avasi kokouksen klo 8.00 ja totesi asialistalla olevan hallituksen rakennepoliittisen ohjelman, jonka esittelee valtiosihteeri kansliapäällikkönä Martti Hetemäki, valtiovarainministeriöstä. Valmistellun kommenttipuheenvuoron käyttää toimitusjohtaja Vesa Vihriälä Elinkeinoelämän tutkimuslaitoksesta.

Johdatuksena päivän aiheeseen pääministeri totesi panneensa merkille, että talouden rakenteiden uudistamisen tarve tunnustetaan tällä hetkellä varsin yleisesti. Vaikka kansainväliset näkymät ovat kääntymässä valoisammiksi, Suomen ongelmat eivät poistu ilman rakenteellisia uudistuksia. Sen sijaan vallitsee jonkin verran erimielisyyttä siitä, kuinka perusteltuja ja tärkeitä ovat nimenomaan työn tarjontaa edistävät uudistukset. Tältä osin on tärkeää lisätä ymmärtämystä. On myös tärkeää korostaa, että rakenteelliset toimet eivät lähtökohtaisesti tähtää suoraan julkisten menojen ja tulojen sopeutukseen vaan vaikuttavat julkiseen talouteen välillisesti, kasvun ja työllisyyden kautta.

2 Hallituksen rakennepoliittinen ohjelma

Martti Hetemäki esitteli alustuksessaan hallituksen rakennepoliittisen ohjelman tavoitteita ja keskeistä sisältöä. Ohjelman tavoitteena on julkisessa taloudessa olevan pitkän aikavälin rahoitusvajeen eli ns. kestävyysvajeen eliminoiminen. Tämä edellyttää julkiseen rahoitustasapainoon pysyvää parannusta, jonka suuruus on arviolta 4,7 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen. Ohjelmassa noin puolet vajeesta kurotaan umpeen toimilla, jotka kohdistuvat kuntatalouden menoihin.

Kuntatalouden rakenteellinen noin 2 miljardin euron alijäämä eliminoidaan ottamalla käyttöön kuntien talousohjausjärjestelmä, jonka puitteissa puretaan kuntien tehtäviä ja velvoitteita yhteensä miljardilla eurolla vuosina 2014-2017. Toinen miljardiluokan sopeutus toteutetaan kuntien omaehtoisilla toimilla, jotka voivat sisältää myös verojen korotuksia. Ohjelman arvioidaan vähentävän kuntien työvoimatarvetta jopa 20 000 henkilöllä. Lähivuosien laajamittaisen eläköitymisen ansiosta (68 000 henkilöä vuosina 2014-2017) sopeutus on mahdollista toteuttaa ilman irtisanomisia.

Tämän lisäksi julkisen talouden tuottavuutta kehitetään tavalla, joka vastaa pitkällä aikavälillä keskimäärin 0,5 prosentin vuotuista tuottavuuskasvua. Tähän pyritään mm. sosiaali- ja terveydenhuollon sekä kuntarakenteen uudistuksilla sekä tehostamalla työnjakoa palveluiden tuotannossa ja hallinnossa mm. kelpoisuusvaatimuksia väljentämällä. Konkreettisenä kuntarakenteeseen liittyvänä hankkeena ohjelmaan sisältyy metropolialueen perustamien.

Toinen merkittävä osa-alue ohjelmassa on työurien pidentäminen kahdella vuodella ja rakenteellisen työttömyyden alentaminen yhdellä prosenttiyksiköllä. Näillä saavutetaan yhteensä 1,7 prosenttiyksikön supistuminen kestävyysvajeeseen. Käytännön toimet sisältävät uudistuksia mm. eläkejärjestelmään, opinto- ja kotihoidon tukeen, vuorotteluvapaajärjestelmään, työvoimapalveluihin sekä työttömyysturvaan. Loppuosa kestävyysvajeesta on määrä kattaa toimilla, jotka nostavat talouden tuotantopotentiaalia 1,5 prosentilla. Tähän liittyviä toimia ovat mm. asunto- ja työmarkkinoiden toiminnan tehostaminen, kilpailun edistäminen sekä kansallisen ICT-palveluväylän toteuttaminen.

Vesa Vihriälä totesi ohjelman ja rakenteellisten uudistusten olevan tarpeen Suomen taloudellisen ahdingon selvittämiseksi (liite 2). Etlan arvioiden mukaan julkisen talouden kestävyysvaje ei ole aivan yhtä suuri kuin ohjelman taustalla olevissa valtiovarainministeriön laskelmissa. Tästä huolimatta kestävyysvaje on tuntuva ja sen korjaamiseksi tarvittavat toimet vaativia. Ohjelman täytäntöönpano edellyttää tavoitteiden jalostamista edelleen konkreettisiksi toimenpide-ehdotuksiksi.

Ottaen huomioon kuntatalouden merkittävän roolin vajeen supistamisessa, ei ole uskotavaa, että sitä koskevat tavoitteet saavuttaisiin yksin SOTE- ja kuntauudistuksen avulla. Työurien pidentämisen osalta asetettu 1,5 vuoden tavoite on realistinen ja voisi ehkä olla kunnianhimoisempikin. Myös rakennetyöttömyyden osalta asetettu 1 prosenttiyksikön alentamistavoite on kohtuullinen, mutta vaatinee tuekseen enemmän keinoja, kuin ohjelmassa on mainittu. Koko talouden tuottavuuskasvua koskeva osuus jää ohjelmassa hieman epäselväksi eikä sisällä uusia avauksia toimenpiteiksi.

4 Keskustelu

Alustuksien pohjalta käydyssä keskustelussa todettiin rakenneohjelman toimeenpanon olevan vaikeaa, mutta välttämätöntä. Verotuksen puolella liikkumavaraa on hyvin vähän mm. kansainvälisen verokilpailun vuoksi. Toteutuessaan ohjelma on varsin merkittävä osa kokonaisuutta, johon sisältyy myös maltillinen palkkaratkaisu sekä ensi vuonna alkavat eläkeneuvottelut.

Julkisessa palvelutuotannossa tarvitaan kipeästi aitoa tuottavuuskasvua, eikä tehostamista voida rakentaa yksinomaan henkilöstövähennysten varaan. On myös muistettava, että laadukkaat julkiset palvelut osaltaan tukevat yksityisen sektorin kasvua ja tuottavuutta. Tarvitaan myös syvällistä keskustelua julkisen palvelutarjonnan rajauksista.

Yksityisen sektorin hyödyntäminen julkisten palveluiden tuotannossa on potentiaalinen keino lisätä tuottavuutta. Kokemus osoittaa kuitenkin, ettei tuottavuushyötyjä saavuteta automaattisesti, ellei yksityinen toimija kohtaa riittävää kilpailua. Julkiselle hankintatoimelle tulisi asettaa velvoite huomioida ja kehittää yksityisiä markkinoita siten, että riittävä kilpailu syntyy ja pysyy yllä. Palvelusetelit ovat yksi keino edistää kilpailullisuutta.

Kuntatalouden ohjaus toimii parhaiten, mikäli se rakennetaan alijäämän kattamisvaatimuksen varaan. Kuntataloudesta ja julkiselta sektorilta laajemminkin puuttuvat yksityisen sektorin kannustimet tuottavuuden nostoon. Tätä puutetta tulisi paikata mm. parantamalla toimijoiden kustannustietoisuutta julkisten palveluiden osalta tekemällä tuotamisen kustannukset läpinäkyviksi.

Tuotantopotentiaalin kasvattamisen osalta ohjelma kaipaisi lisää "ytyä". Työvoiman kysynnän ja elinkeinorakenteen monipuolistamista ei pidä kokonaan unohtaa. Työvoiman tarjonnan osalta maahanmuuttajaväestön nykyistä tehokkaampi hyödyntäminen on merkittävä potentiaali. Ohjelman loppuun vienti määräajassa on päättäväisyyttä ja kokonaisnäkemystä vaativa ponnistus, johon tarvitaan eri tahojen asiantuntemusta ja yhteistyötä. Parhaat ideat on nyt kaivettava esiin, aikataulusta ja tavoitteista ei voida tinkiä.

5 Kokouksen päättäminen

Talousneuvoston lokakuun kokous pidetään keskiviikkona 16.10.2013 klo 8.00 valtioneuvoston juhlahuoneistossa. Aiheena on "Yrityskentän tulevaisuus". Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 9.30.

Pekka Sinko
talousneuvoston pääsihteeri